

## חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993<sup>1</sup>

1. בחוק זה -
- הגדרות  
[תיקון:  
תשנ"ח,  
תשנ"ח (2),  
התשס"ה,  
התשע"ד (2),  
התשע"ח,  
התשפ"ג]
- "חוק הבחירות" - חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-<sup>2</sup>1965;
- "חוק הבחירה הישירה" - חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975<sup>3</sup>;
- "חוק המועצות האזוריות" - חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1988<sup>4</sup>;
- "צו המועצות האזוריות" - צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958<sup>5</sup>;

- 
- 1 ס"ח התשנ"ג, עמ' 146; {תיקונים: ס"ח התשנ"ג, עמ' 214; התשנ"ד, עמ' 119; התשנ"ו, עמ' 85; התשנ"ח, עמ' 249; התשנ"ח, עמ' 340 [התשנ"ח (2)]; התשס"ג, עמ' 372 (התיקון מתייחס רק לבחירות שהתקיימו ב-3.6.03 ולכן לא שולב בנוסח החוק המובא כאן); התשס"ג, עמ' 494 [התשס"ג (2)]; התשס"ד, עמ' 2 (התיקון מתייחס רק לבחירות שהתקיימו מ-28.10.03 ועד 30.11.03 ולכן לא שולב בנוסח החוק המובא כאן); התשס"ד, עמ' 28 (התיקון פורסם ביום 25.12.03 והוא הוראת שעה לתקופה של 30 יום שתחילתם ביום תחילתה של הוראת השעה. מאחר ותקופה זו הסתיימה לא שולב התיקון בנוסח החוק המובא כאן) [התשס"ד (2)]; התשס"ה, עמ' 230; התשס"ה, עמ' 367 [התשס"ה (2)]; התשס"ו, עמ' 4 (התיקון מתייחס רק לבחירות שהתקיימו ב-6.12.05 ולכן לא שולב בנוסח החוק המובא כאן); התשס"ז, עמ' 31; התשס"ח, עמ' 140; התשס"ח, עמ' 580 (תחילתו של התיקון ביום ז' באב התשס"ח (8 באוגוסט 2008)) [התשס"ח (2)]; התשס"ח, עמ' 801 [התשס"ח (3)]; התשע"ב, עמ' 670; התשע"ד, עמ' 302; התשע"ד, עמ' 585 [תשע"ד (2)]; התשע"ז, עמ' 316; התשע"ח, עמ' 718; התשע"ט, עמ' 224; התשפ"ג, עמ' 531; התשפ"ה, עמ' 474.
- 2 ס"ח התשכ"ה, עמ' 248. התשנ"ד עמ' 241.
- 3 ס"ח התשל"ה, עמ' 211; התשס"ג עמ' 48.
- 4 ס"ח התשמ"ח, עמ' 213.
- 5 ק"ת התשי"ח, עמ' 1256.

"הבחירות" - הבחירות לפי חוק הבחירות ולפי חוק הבחירה הישירה לכל מועצה של רשות מקומית ולראש הרשות, לרבות בחירות חדשות, בחירות חוזרות ובחירות מיוחדות לראש הרשות, וכן בחירות לראש מועצה אזורית לרבות בחירות חוזרות ובחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית, לפי חוק המועצות האזוריות;

"מועמד לראש מועצה אזורית" - מועמד לראש מועצה אזורית לפי חוק המועצות האזוריות, לרבות מועמד בבחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית;

"סיעה" - סיעה במועצת הרשות המקומית שבה יערכו בחירות ואשר אושרה כסיעה כאמור בסעיף 25(א) לחוק הבחירות;

"סיעת אם" - כל אחת מאלה:

(1) סיעה מסיעות הכנסת;

(2) מפלגה;

"מפלגה" - מפלגה כהגדרתה בסעיף 1 לחוק הבחירות;

"סיעת בת" - סיעה שמסרה עד 14 יום לאחר היום הקובע הודעה בכתב לשר הפנים המציינת כי היא סיעת בת במועצת רשות מקומית ומי היא סיעת האם שלה; הודעה זו תישא אישור של בא כוח סיעת האם בכנסת; יכול שלסיעת אם תהיה יותר מסיעת בת אחת;

"רשימה" - רשימת מועמדים בבחירות למועצת עיריה או למועצה מקומית למעט למועצה אזורית, שאינה סיעה;

"רשימת בת" - רשימה המוגשת מטעם סיעת אם ברשות מקומית;

"תקופת בחירות" - התקופה מהיום הקובע עד יום הבחירות, ולגבי סיעה או רשימה שמועמד מטעמן משתתף בבחירות חוזרות או לגבי מועמד לראש מועצה אזורית המשתתף בבחירות חוזרות או לגבי מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות - עד יום הבחירות החוזרות; לעניין בחירות חדשות תכלול תקופת הבחירות גם את התקופה שמהיום שפסק הדין המורה על עריכת הבחירות החדשות היה לסופי עד יום הבחירות החדשות;

"בחירות חוזרות" - בחירות על פי סעיפים 9(ב) ו-9א(א) לחוק הבחירה הישירה או על פי סעיף 210 לצו המועצות האזוריות;

"בחירות חדשות" - בחירות לפי סעיף 73 לחוק הבחירות, לרבות כפי שהוחל בסעיף 7(ב) לחוק הבחירה הישירה;

"בחירות מיוחדות לראש רשות" - בחירות לראש רשות מקומית לפי סעיף 24א בחוק הבחירה הישירה;

"בחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית" - בחירות לראש מועצה אזורית לפי סעיף 16 בחוק המועצות האזוריות;

"הוצאות" - הוצאות של סיעה או רשימה - לרבות סיעת אם - לארגון פעולותיה, לתעמולה ולהסברה או לקיום הקשר הארגוני והרעיוני עם הציבור, לרבות התחייבויות בשל הוצאות כאלה;

"הוצאות הבחירות" - ההוצאות המיוחדות של סיעה או רשימה - לרבות סיעת אם - של מועמד לראש מועצה אזורית ושל מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שהוצאו במערכת הבחירות, בתקופת הבחירות או למען הבחירות ולרבות התחייבויות להוצאות כאמור;

"הוצאות שוטפות" - הוצאות של סיעה ושל רשימה שזכתה במנדט, למעט הוצאות הבחירות;

"היום הקובע" - כל אחד מאלה:

- (1) בבחירות לפי חוק הבחירות או לפי חוק הבחירה הישירה - היום ה-66 לפני יום הבחירות וברשות מקומית שבה אין מכהנת מועצה נבחרת - היום שבו מינה השר ועדת בחירות על פי סעיף 26 לחוק הבחירות; ואולם בבחירות מיוחדות לראש רשות יהיה היום הקובע - היום שבו נוצרה העילה לעריכת הבחירות האמורות;
- (2) בבחירות לפי חוק המועצות האזוריות - היום השבעים שלפני יום הבחירות; ואולם בבחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית יהיה היום הקובע - היום שבו נוצרה העילה לעריכת הבחירות האמורות;

"השר" - שר הפנים;

"ממד" - ממד המחירים לצרכן המתפרסם מדי פעם מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

2. מימון הוצאות בחירות  
כל סיעה, כל רשימה, כל מועמד לראש מועצה אזורית וכל מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות זכאים למימון הוצאות הבחירות שלהם מאוצר המדינה, על פי הוראות חוק זה.

[תיקון:

תשנ"ח (2),

תשס"ד, תשס"ה]

3. יחידת חישוב  
יחידת החישוב תהיה 56 שקלים חדשים לכל בעל זכות לבחור.

[תיקון:

תשס"ח,

תשע"ז<sup>6</sup>

4. (א) עדכון יחידת החישוב  
בסעיף זה- "הממד היסודי" - הממד שפורסם לאחרונה לפני יום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017), ואם החליטה הוועדה הציבורית כאמור בסעיף 4א להגדיל את הסכום של יחידת החישוב לפי הסעיף האמור - הממד שפורסם לאחרונה לפני יום קבלת ההחלטה; "הממד החדש" - הממד שפורסם לאחרונה לפני היום הקובע.

[תיקון:

תשס"ג,

תשע"ז<sup>7</sup>

(ב) עלה הממד החדש לעומת הממד היסודי, תעודכן יחידת החישוב בהתאם לשיעור השינוי בממד.

(ג) יחידת החישוב המעודכנת כאמור בסעיף קטן (ב) תעוגל לסכום של השקל החדש הקרוב השלם.

6 הוראות תיקון התשע"ז לסעיף לא יחולו על בחירות שהיום הקובע לעניינן חל לפני 1.1.2017; על בחירות כאמור ימשיכו לחול הוראות החוק כנוסחן ערב התיקון.

7 הוראות תיקון התשע"ז לסעיף לא יחולו על בחירות שהיום הקובע לעניינן חל לפני 1.1.2017; על בחירות כאמור ימשיכו לחול הוראות החוק כנוסחן ערב התיקון.

4. הועדה הציבורית האמורה בסעיף 1א לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973<sup>8</sup> (להלן - הועדה הציבורית), רשאית להגדיל את הסכום של יחידת החישוב; בלי לגרוע מכלליות הסמכות הנתונה לה כאמור, לקראת מועד עריכתן של בחירות כלליות כאמור בסעיף 4 לחוק הבחירות ולא יאוחר משנה לפני אותו מועד, תבחן הוועדה הציבורית ותחליט אם להגדיל את הסכום של יחידת החישוב ובכמה; החליטה הוועדה הציבורית להגדיל את סכום יחידת החישוב לפי סעיף זה, תפרסם הודעה ברשומות על סכום יחידת החישוב המוגדל.
5. בבחירות לכלל הרשויות המקומיות, המימון הכולל יהיה מכפלת יחידת החישוב במספר בעלי הזכות לבחור בכלל הרשויות המקומיות שבהן יתקיימו הבחירות.
6. (א) סכום מימון הבחירות יחושב לגבי כל רשות מקומית בנפרד והוא יהיה מכפלת יחידת החישוב במספר בעלי הזכות לבחור באותה רשות מקומית.
- (ב) רשות מקומית אשר מספר בעלי הזכות לבחור בה אינו עולה על 2000, ייוסף לסכום המימון לגביה סכום נוסף כלהלן:
- (1) היה מספר בעלי הזכות לבחור בה עד 1000, יהא הסכום הנוסף 50% מסכום המימון האמור בסעיף קטן (א);
- (2) היה מספר בעלי הזכות לבחור בה מ-1001 עד 2000, יהא הסכום הנוסף 20% מסכום המימון האמור בסעיף קטן (א).

8 ס"ח התשל"ג, עמ' 52.  
9 הוראות תיקון התשע"ז לסעיף לא יחולו על בחירות שהיום הקובע לעניינן חל לפני 1.1.2017; על בחירות כאמור ימשיכו לחול הוראות החוק כנוסחן ערב התיקון.

(ב1) רשות מקומית שמתקיימות בה בחירות חדשות למועצה, ייוסף לסכום המימון לגביה סכום נוסף כלהלן :

(1) התקיימו הבחירות החדשות בתוך שנה מיום הבחירות שבעקבותיהן הוחלט על קיום בחירות חדשות (בסעיף זה - הבחירות הראשונות), יהא הסכום הנוסף 65% מסכום המימון החדש; התקיימו הבחירות החדשות באזור קלפי מסוים בלבד, יהא הסכום הנוסף 65% מסכום המימון החדש לו התקיימו הבחירות הראשונות באותו אזור קלפי; בסעיף זה, "סכום המימון החדש" - מכפלת יחידת החישוב כפי סכומה ביום שבו קבע השר את מועד הבחירות החדשות במספר בעלי הזכות לבחור באותה רשות מקומית בבחירות הראשונות;

(2) התקיימו הבחירות החדשות יותר משנה מיום הבחירות הראשונות, יהא הסכום הנוסף סכום המימון החדש; התקיימו הבחירות החדשות באזור קלפי מסוים בלבד, יהא הסכום הנוסף סכום המימון החדש לו התקיימו הבחירות הראשונות באותו אזור קלפי.

(ב2) רשות מקומית שמתקיימות בה בחירות חדשות לראש הרשות בלבד, יהיה סכום המימון לגביה כלהלן :

(1) התקיימו הבחירות החדשות בתוך שנה מיום הבחירות הראשונות, יהא סכום המימון 65% מסכום המימון החדש; התקיימו הבחירות החדשות באזור קלפי מסוים בלבד, יהא סכום המימון 65% מסכום המימון החדש לו התקיימו הבחירות הראשונות באותו אזור קלפי;

(2) התקיימו הבחירות החדשות יותר משנה מיום הבחירות הראשונות, יהא סכום המימון סכום המימון החדש; התקיימו הבחירות החדשות באזור קלפי מסוים בלבד, יהא סכום המימון סכום המימון החדש לו התקיימו הבחירות הראשונות באותו אזור קלפי.

(ג) לענין סעיפים 3, 5 וסעיף זה, מספר בעלי הזכות לבחור ברשות מקומית הוא מספר הבוחרים הכלולים בפנקס הבוחרים באותה רשות מקומית.

7. (א) סכום מימון אשר כל סיעה או רשימה ברשות מקומית פלונית זכאית לקבל יהיה אחד מסכומי המימון כמפורט בפסקאות (1) עד (3) שלהלן, ואם היתה זכאית למימון כאמור ומועמד מטעמה הוא מועמד לראש הרשות בבחירות לפי סעיף 3 לחוק הבחירה הישירה, תהיה זכאית לקבל גם סכום מימון שהוא אחד מסכומי המימון כמפורט בפסקאות (4) עד (6) שלהלן:

- (1) זכתה סיעה או רשימה במנדט אחד לפחות - סכום המימון על פי סעיף 6 מחולק במספר חברי המועצה שנבחרו באותה רשות ומוכפל במספר נציגי הסיעה או הרשימה שנבחרו;
- (2) לא זכתה סיעה או רשימה במנדט אחד אך זכתה בלמעלה מ- 50% מהמודד כאמור בסעיף 67(3) לחוק הבחירות - 60% מהמנה המתקבלת מחלוקת סכום המימון על פי סעיף 6 במספר חברי המועצה שנבחרו באותה רשות.
- (3) סיעה או רשימה שלפחות שליש מבין חברי המועצה שנבחרו ומכהנים מטעמה בתום שבעה חודשים מיום הבחירות הם נשים - 115% מסכום המימון האמור בפסקה (1);

[תיקון:  
תשנ"ו,  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה, תשע"ד,  
תשע"ד (2),  
תשע"ז<sup>10</sup>,  
התשפ"ג]

10 הוראות תיקון התשע"ז לסעיף לא יחולו על בחירות שהיום הקובע לעניינן חל לפני 1.1.2017; על בחירות כאמור ימשיכו לחול הוראות החוק כנוסחן ערב התיקון.

(4) נבחר המועמד לראש הרשות - 9.5% מסכום המימון על פי סעיף 6, אך אם קיבל המועמד שנבחר למעלה מ-60% מהקולות הכשרים - שישית מהסכום שיחסו לסכום המימון על פי סעיף 6, הוא כיחס שבין מספר הקולות הכשרים שקיבל למספר כלל הקולות הכשרים שניתנו למועמדים לראש הרשות, אך לא יותר מהסכום שהתה זכאית לקבל אילו קיבל המועמד 80% מהקולות הכשרים.

(5) זכה המועמד בלא פחות מ-25% מהקולות הכשרים של הבוחרים - שישית מהסכום שיחסו לסכום המימון על פי סעיף 6, הוא כיחס שבין מספר הקולות הכשרים שקיבל המועמד למספר כלל הקולות הכשרים שניתנו למועמדים לראש הרשות ;

(6) מועמד יחיד - 9.5% מסכום המימון על פי סעיף 6.

(1א) סכום המימון אשר כל מועמד לראש מועצה אזורית זכאי לקבל, יהיה אחד מאלה :

(1) נבחר המועמד לראש המועצה האזורית - 60% מסכום המימון על פי סעיף 6, אך אם קיבל המועמד שנבחר למעלה מ- 60% מהקולות הכשרים - סכום שיחסו לסכום המימון על פי סעיף 6, הוא כיחס שבין מספר הקולות הכשרים שקיבל למספר כלל הקולות הכשרים שניתנו למועמדים לראש המועצה האזורית ;

(2) זכה המועמד בלא פחות מ- 20% מהקולות הכשרים של הבוחרים - סכום שיחסו לסכום המימון על פי סעיף 6, הוא כיחס שבין מספר הקולות הכשרים שקיבל המועמד למספר כלל הקולות הכשרים שניתנו למועמדים לראש המועצה האזורית ;

(3) מועמד יחיד - 60% מסכום המימון על פי סעיף 6.



(2א) סכום המימון אשר כל מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות או בבחירות חדשות לראש רשות בלבד זכאי לקבל, הוא כאמור בסעיף קטן (1א) בשינויים המחוייבים.

(ב) סכום המימון המגיע לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות לפי סעיף קטן (א), (1א) או (2א), לפי העניין, ישולם להם כלהלן:

(1) סכום בשווי של 85% מן המגיע לפי סעיף קטן (א), למעט (א)(3), (1א) או (2א), לפי העניין, בניכוי המקדמה שניתנה לפי סעיף 10, ישולם בתוך 20 ימים מיום פרסום תוצאות הבחירות כאמור בסעיף 71 לחוק הבחירות או בסעיף 218 לצו המועצות האזוריות; ואולם אם הוגש ערעור על תוצאות הבחירות לפי סעיף 72 לחוק הבחירות או לפי סעיף 222 לצו המועצות האזוריות ישולם הסכום האמור בתוך 20 ימים מיום מתן פסק הדין הסופי בערעור הבחירות ובלבד שבית המשפט לא ציווה על עריכת בחירות חדשות;

(1א) על אף האמור בפסקה (1), אם הוגש ערעור על פסק דין בערעור בחירות כאמור באותה פסקה, רשאי בית המשפט שלערעור להורות, לבקשת סיעה, רשימה או מועמד, לפי העניין, כי הסכום האמור באותה פסקה, כולו או חלקו, ישולם עוד לפני שפסק הדין הפך לסופי.

(2) בכפוף להוראות סעיף 23(ג) עד (ה), סכום בשווי של יתרת 15% מהסכום המגיע לפי סעיף קטן (א), (1א) או (2א), לפי העניין, ישולם מיד אחרי שמבקר המדינה הגיש דין וחשבון חיובי לפי סעיף 23(א).

(3) עמדה סיעה או רשימה בתנאי הזכאות לפי סעיף קטן (א)(3) ישולם לה במועד האמור בפסקה (2) ההפרש שבין 85% מהסכום שהיא זכאית לו לפי סעיף קטן (א)(3) ובין הסכום ששולם לה לפי פסקה (1).

(ג) היו הוצאות הבחירות של סיעה, של רשימה, של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות או בבחירות חדשות לראש רשות בלבד נמוכות מהסכומים המגיעים להם לפי חוק זה, תוחזר היתרה לאוצר המדינה.

(ד) התקיימו בחירות חדשות, יראו לעניין חוק זה את תוצאות הבחירות כתוצאות הבחירות החדשות בלבד.

8. (א) הוגשה רשימת מועמדים אחת לפי סעיף 35 (ז) לחוק הבחירות על ידי שניים או יותר מהגופים המפורטים באותו סעיף (בחוק זה - רשימה משותפת), יודיעו באי הכוח של הסיעות או של המפלגות הנוגעות בדבר (בסעיף זה ובסעיפים 8א ו-8ב - הסיעות) לשר במכתב משותף, בעת הגשת הרשימה, מי הן הסיעות המרכיבות את הרשימה המשותפת, ואת יחס החלוקה ביניהן שלפיו יוחלו לעניין אותן סיעות הוראות חוק זה כמפורט בסעיף 8א (להלן - יחס החלוקה), לגבי כל עניין המפורט באותו סעיף; לא יהיה ניתן לשנות את יחס החלוקה לאחר ההודעה כאמור.

(ב) לעניין יחס החלוקה, הפרש האחוזים בין שיעור חלקה של סיעה מסויימת בסכום המימון ובין שיעור חלקה בסכום הוצאות הבחירות המותר לא יעלה על 40.

(ג) לא הודיעו הסיעות המרכיבות את הרשימה המשותפת על יחס חלוקה כאמור בסעיף קטן (א), או שהודיעו על יחס חלוקה שאינו תואם את הוראות סעיף קטן (ב), יהיה יחס החלוקה לגבי כל עניין כמפורט בסעיף 8א, בשיעור שווה לכל אחת מהסיעות.

רשימות  
מועמדים  
משותפות  
[תיקון : תשע"ב]

8א. הוגשה רשימה משותפת, יחולו הוראות חוק זה לגבי כל אחת מהסיעות המרכיבות את הרשימה בנפרד, בהתאם להסדרים החלים עליה, ובשינויים אלה:

תחולת  
הוראות החוק  
על רשימה  
משותפת  
[תיקון : תשע"ב]

(1) סכום המימון שהרשימה המשותפת זכאית לקבלו לפי סעיף 7 או 9, לפי העניין, יחולק בין הסיעות לפי יחס החלוקה לעניין זה;

(2) סכום הוצאות הבחירות המותר לרשימה המשותפת לפי סעיף 15 יחושב לגבי כל סיעה לפי יחס החלוקה לעניין זה, וכל אחת מהסיעות לא תוציא אלא סכום השווה לשיעור חלקה בסכום ההוצאות המותר; הוראות פסקה זו לא יחולו אם כל הסיעות מרכיבות הרשימה המשותפת הן סיעות אם, ויחולו הוראות סעיף 26(ז);

(3) זכאות למקדמה לפי סעיף 10 תחושב בנפרד לעניין כל אחת מהסיעות כמפורט להלן:

(א) לעניין סיעה שאינה סיעת אם - סכום השווה לחלקה לעניין זה לפי יחס החלוקה מתוך המקדמה המגיעה לרשימה המשותפת לפי סעיף 10(א);

(ב) לעניין סיעה שהיא סיעת אם - לפי בחירתה כאמור בסעיף 10(ג); בחרה הסיעה במקדמה לפי סעיף 10(ג), תהיה המקדמה בסכום השווה לחלקה לעניין זה לפי יחס החלוקה מתוך המקדמה המגיעה לרשימה המשותפת לפי סעיף 10(א) או (ב), לפי העניין;

(4) ניכוי סכום המקדמה מהתשלום המגיע לפי סעיף 7 או 9, ואם התשלום קטן מסכום המקדמה - גביית הסכום החסר, ייעשו לגבי כל אחת מהסיעות בנפרד, לפי ההסדרים החלים עליה;

(5) החשבונות והדוח הכספי האמורים בסעיף 22(א) יוגשו בנפרד על ידי כל אחת מהסיעות וייתחסו להכנסותיה ולהוצאותיה הן בתקופה שלפני הגשת הרשימה המשותפת והן בתקופה שלאחר הגשתה;

(6) סבר מבקר המדינה כי לא ניתן לייחס הוצאה הנוגעת לרשימה משותפת לאף אחת מהסיעות המרכיבות אותה, ייוחס לכל אחת מהסיעות בדוח שהוא נדרש למסור לפי סעיף 23, סכום השווה לשיעור חלקה בסכום ההוצאות המותר, לפי יחס החלוקה, אלא אם כן הודיעו הסיעות לשר במכתב כאמור בסעיף 8(א) על יחס חלוקה אחר לעניין זה.

8. ב. סיעות המרכיבות רשימה משותפת לא יעבירו זו לזו כספים בכל דרך שהיא, למעט בדרך של העמדת הלוואה או ערבות שתוקפה לא יהיה מאוחר מחודשיים אחרי הבחירות; כספי הלוואה שניתנה או ערבות שמומשה יוחזרו במלואם לסיעה שהעמידה אותן לא יאוחר מתום חודשיים אחרי הבחירות; לא הוחזרו כספי ההלוואה או הערבות שמומשה עד אותו מועד, יראו אותם כהוצאה אסורה לגבי הסיעה שהעמידה את ההלוואה או הערבות, וכקבלת תרומה אסורה לגבי הסיעה שלה הועמדה.

איסור על העברת כספים [תיקון: תשע"ב]

9. (א) קויימו בחירות חוזרות לפי סעיף 9(ב) לחוק הבחירה הישירה, ישולם לכל אחת מהסיעות או הרשימות שמועמד מטעמן משתתף בבחירות אלה, סכום נוסף בגובה של 120% מהסכום המגיע בשל חבר מועצה אחד שנבחר.

מימון בחירות חוזרות [תיקון: תשנ"ח (2), תשס"ה]

(ב) קויימו בחירות חוזרות כאמור בסעיף 9(א) לחוק הבחירה הישירה, ישולם לסיעה או לרשימה שמועמד מטעמן משתתף בבחירות אלה, סכום נוסף בגובה מחצית הסכום המגיע בשל חבר מועצה אחד שנבחר.

(1) סכום המימון אשר מועמד לראש מועצה אזורית בבחירות חוזרות זכאי לו, הוא אחוז מסכום המימון לבחירות חוזרות לראש מועצה אזורית השווה לאחוז הקולות הכשרים שקיבל המועמד מתוך כלל הקולות הכשרים שניתנו בבחירות החוזרות כאמור; ואולם מועמד יחיד בבחירות חוזרות יהיה זכאי לקבל 60% מסכום המימון לבחירות חוזרות לראש מועצה אזורית; לעניין זה, "סכום המימון לבחירות חוזרות לראש מועצה אזורית" - מחצית מסכום המימון על פי סעיף 6.

(2ב) סכום המימון אשר מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות זכאי לו בבחירות חוזרות, הוא כאמור בסעיף קטן (ב1), בשינויים המחויבים.

(ג) מיד לאחר פרסום תוצאות הבחירות החוזרות, ישולם לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות סכום בשווי של 85% מהסכום המגיע על פי סעיפים קטנים (א) עד (ב2).

(ד) בכפוף לסעיף 23(ג) עד (ה), סכום בשווי של יתרת 15% ישולם מיד אחרי שמבקר המדינה הגיש דין וחשבון חיובי לפי סעיף 23(א).

10. (א) סיעה זכאית לקבל מאוצר המדינה, בתוך שבעה ימים לאחר שמסרה לשר הודעה כאמור בסעיף 11(א), מקדמה למימון בחירות בגובה של 60% מסכום המימון שהיה מגיע לה על פי סעיף 7(א)(1) אילו זכתה במספר המנדטים השווה למספר חבריה במועצה היוצאת ביום הקובע ולעניין בחירות חדשות - מקדמה בגובה 80% מהסכום האמור.

מקדמות  
[תיקון:  
תשנ"ו,  
תשנ"ח,  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה,  
תשע"ד (2)]

(ב) רשימה רשאית לקבל מקדמה בשיעור האמור בסעיף קטן (א), כאילו היתה סיעה בעלת מנדט אחד במועצה היוצאת.

(ג) סיעת אם רשאית לקבל מאוצר המדינה מקדמה שהיא אחת מאלה, לפי בחירתה:

- (1) מקדמה כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב); או
- (2) סכום בגובה של 60% מהסכום שיחסו לסכום המימון הכולל, כאמור בסעיף 5, כיחס שבין מספר חברי סיעת האם ביום הקובע, למספר כלל חברי הכנסת ולעניין בחירות חדשות - סכום בגובה 80% מהסכום האמור.

ורשאית היא לבחור תחילה בחלופה אחת ואחרי כן בחלופה האחרת, לפי הסכום הגבוה יותר.

(ד) יושב-ראש הכנסת יודיע לשר על ההרכב הסיעתי של הכנסת ועל מספר חברי הכנסת של כל מפלגה, ביום הקובע.

(ה) מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, לפי העניין, רשאי לקבל מאוצר המדינה, בתוך 7 ימים לאחר שמסר לשר הודעה כאמור בסעיף 12א, מקדמה למימון בחירות בשיעור של 10% מסכום המימון הקבוע בסעיף 6.

11. (א) תנאי מוקדם לתשלום סכומים על פי סעיפים 7, 9 ו-10 הוא שבתוך התקופה שמהיום השביעי אחרי היום הקובע ועד היום החמישי לפני יום הבחירות, מסרה הסיעה לשר -

תנאים  
לתשלום  
לסיעה  
נתיקון:  
תשס"ז,  
תשס"ח (3)

(1) הודעה על מספר חבריה ליום הקובע, שמותיהם ושמות בא כוח הסיעה וממלא מקומו שנקבעו לפי סעיף 25(א) לחוק הבחירות; ההודעה תיחתם בידי בא כוח הסיעה או ממלא מקומו והעתק ממנה יישלח גם לראש הרשות המקומית;

(2) הודעה על שמותיהם של לא פחות משניים ולא יותר משמונה נציגים שיהיו מוסמכים לפעול בשם הסיעה לענין חוק זה (להלן - הנציגים); ההודעה זו תצורף הסכמת הנציגים; אחד לפחות מן הנציגים יהיה חבר הסיעה ועל אחד מהם לפחות יצהירו הסיעה והוא עצמו, שהוא בקי במשק הכספים של הסיעה; כמו כן יצויינו בהודעה הפרטים שיקבע השר;

(3) את שמו, מענו ופרטים נוספים שיקבע השר, של רואה החשבון שמינתה לפי סעיף 17 וכתב הסכמתו של רואה החשבון לשמש בתפקיד;

(4) תצהיר חתום בידי כל נציגיה, שהסיעה עשתה את כל הדרוש כדי להבטיח ניהול נאות של חשבון הכנסותיה והוצאותיה בתקופת הבחירות, בהתאם להנחיות מבקר המדינה לענין זה;

(5) את מספר חשבונה או חשבונותיה בבנק או בבנקים.

(ב) סיעה רשאית בכל עת להחליף את נציגיה או להוסיף עליהם ובלבד שהודיעה על כך לשר, והתקיימו הוראות סעיף קטן (א)(2); סיעה רשאית להחליף בכל עת את חשבונותיה בבנק או להוסיף עליהם, ובלבד שהודיעה על כך לשר; העתק מההודעות האמורות בסעיף קטן זה, תמסור הסיעה למבקר המדינה.

(ג) לענין חוק זה יקבע השר, בהתאם לנתונים הנמצאים בידו, את מספר החברים בכל סיעה, אם הסיעה היא סיעת בת ומי היא סיעת האם; לענין מספר החברים לא יובא בחשבון כל שינוי שחל אחרי היום הקובע.

(ד) היו לסיעת אם יותר מסיעת בת אחת ברשות מקומית פלונית, רשאית סיעת האם להודיע לשר כי יראו את שתי סיעות הבת כסיעת בת אחת לענין חוק זה (להלן - סיעת בת מאוחדת); סיעת האם תקיים לגבי סיעת הבת המאוחדת את כל האמור בסעיף 26.

12. (א) לא ישולמו סכומים לרשימה על פי סעיפים 7, 9 תנאים לתשלום לרשימה ו-10(ב) אלא בהתקיים תנאים מוקדמים אלה:

[תיקון:  
תשס"ז,  
תשס"ח (3)]

(1) בתקופה שמהיום השביעי אחרי היום הקובע ועד היום החמישי לפני יום הבחירות, מסרה הרשימה לשר הודעה כאמור בסעיף 11(א)(2), (3), (4) ו-5), בשינויים המחוייבים;

(2) את ההודעה האמורה בפסקה (1) ימסור מי שצוין או שיצוין כבא כוח הרשימה או ממלא מקומו לפי סעיף 38 לחוק הבחירות.

(ב) הוראות סעיף 11(ב) יחולו על רשימה בשינויים המחוייבים; את ההודעה ימסור האמור בסעיף קטן (א)(2).

12. א. (א) לא ישולמו סכומים למועמד לראש מועצה אזורית ולמועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות על פי סעיפים 7, 9 ו-10, אלא אם כן מסר המועמד לשר, בתקופה שמהיום השביעי אחרי היום הקובע ועד היום החמישי לפני יום הבחירות -

(1) הודעה על שמותיהם של לא פחות משניים ולא יותר משמונה נציגים שיהיו מוסמכים לפעול בשמו לענין חוק זה; על אחד מן הנציגים לפחות יצהירו המועמד והנציג עצמו, שהוא בקיא בעניניו הכספיים של המועמד; כך יצוינו בהודעה פרטים נוספים שיקבע השר; להודעה תצורף הסכמת הנציגים;

תנאים  
לתשלום  
למועמד לראש  
מועצה  
אזורית  
ולמועמד  
בבחירות  
מיוחדות  
לראש רשות  
[תיקון:  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה,  
תשס"ז,  
תשס"ח (3)]<sup>11</sup>

11 בסעיף 6 לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון מס' 9 והוראת שעה), התשס"ח-2008 נקבעה הארכת מועד לבקשת קבלת מימון - כדלהלן:  
"6. (א) מועמד לראש מועצה אזורית לפי סעיף 5 לחוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1988, בבחירות שהתקיימו בתקופה שמיום י"ז בכסלו התשס"ח (27 בנובמבר 2007) עד יום תחילתו של חוק זה (בחוק זה - מועמד מבקש), הזכאי למימון לפי סעיף 7 לחוק העיקרי, ולא מסר במועד הודעה לפי סעיף 12א לחוק העיקרי, כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, רשאי בתוך תקופה של 30 ימים, שתחילתה ביום תחילתו של חוק זה, למסור לשר הפנים הודעה כאמור.  
(ב) מסר מועמד מבקש הודעה כאמור בסעיף קטן (א), ישולם סכום המימון רק אם המועמד המבקש הגיש למבקר המדינה חשבונית ודין וחשבון כספי, בהתאם להוראת סעיף 22 לחוק העיקרי.  
(ג) סכום בשווי של 85% מסכום המימון ישולם, בכפוף להוראות סעיף 7(ב)(1) לחוק העיקרי, מיד עם הגשת ההודעה לשר הפנים.  
(ד) סכום בשווי של עד יתרת 15% ישולם, בכפוף להוראות סעיף 23(ג) עד (ה) לחוק העיקרי, מיד לאחר שמבקר המדינה הגיש דין וחשבון לפי סעיף 23(א) לחוק העיקרי.  
(ה) הוראות החוק העיקרי כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה יחולו לענין סעיף זה ככל שלא שונו בו."



(2) את שמו, מענו ופרטים נוספים שיקבע השר, של רואה החשבון שמונה לפי סעיף 17, וכתב הסכמתו של רואה החשבון לשמש בתפקיד;

(3) תצהיר חתום בידי כל הנציגים האמורים בפסקה (1) שהמועמד עשה את כל הדרוש כדי להבטיח ניהול נאות של חשבון הכנסותיו והוצאותיו בקשר לבחירות, בתקופת הבחירות, בהתאם להנחיות מבקר המדינה לענין זה; כמו כן יצהירו הנציגים שחשבונות הבנק האמורים בפסקה (4), בסעיף קטן (ב) ובסעיף 21(א) יוחדו למימון מערכת הבחירות של המועמד, לפי חוק זה;

(4) את מספר חשבונו או חשבונותיו בבנק או בבנקים.

(ב) מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות רשאי, בכל עת, להחליף את נציגיו או להוסיף עליהם ובלבד שהודיע על כך לשר והתקיימו הוראות סעיף קטן (א)(1); כן רשאי המועמד להחליף, בכל עת, את חשבונותיו בבנק או להוסיף עליהם ובלבד שהודיע על כך לשר; העתק מההודעות האמורות בסעיף קטן זה, ימסור המועמד למבקר המדינה.

12.ב. (א) על אף האמור בסעיפים 11, 12 ו-12א, השר רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את המועד האמור למסירת הודעה בסעיפים אלה לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, לפי בקשתם, למועד שלא יאוחר מ-21 ימים אחרי יום הבחירות.

הארכת  
מועדים  
[תיקון:  
תשס"ח (3)]

(ב) על אף האמור בסעיפים 7 או 9, האריך השר מועד כאמור בסעיף קטן (א), יהיו הסיעה, הרשימה או המועמד שלגביהם הוארך המועד, לפי העניין, זכאים לסכום מימון השווה ל-90% מסכום המימון שלו היו זכאים אילו היו מגישים את הודעתם במועד (בסעיף זה - סכום מימון מופחת), ויראו את סכום המימון המופחת כסכום המימון לעניין אופן ומועד התשלום לפי חוק זה.

(ג) השר רשאי, לפי בקשה כאמור בסעיף קטן (א) של סיעה, רשימה או מועמד, להגדיל את סכום המימון המופחת, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שלא יעלה על סכום המימון שלו היו זכאים אילו היו מגישים את ההודעה במועד.

13. (א) מקדמה לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות תשולם אם מסרו לשר כתב ערבות בנקאית שתקפו עד תום 11 חודשים אחרי הבחירות ובו התחייב הבנק לשלם לאוצר המדינה את סכום הערבות, כולו או מקצתו, על פי דרישת השר.

(ב) סכום הערבות יהיה כסכום המקדמה שהסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, זכאים לקבל על פי סעיף 10, בתוספת 10%; היה סכום הערבות קטן מהאמור, יוקטן סכום המקדמה בהתאם.

ערבות  
בנקאית  
[תיקון:  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה,  
התשע"ח]

14. (א) סכום המקדמה שקיבלו סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, ינוכה מן התשלום המגיע להם על פי סעיף 7 (ב)(1), ואם התשלום האמור קטן מסכום המקדמה יגבה השר את החסר מן הבנק שנתן את כתב הערבות הבנקאית לפי סעיף 13(א) (בחוק זה - הבנק הערב) וכן יעשה אם הסיעה או הרשימה לא זכתה בלמעלה מ-50% מהמודד כאמור בסעיף 67(3) לחוק הבחירות.
- (ב) לא הגישה סיעה או רשימה רשימת מועמדים כדין ובמועד, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה בתוספת 10% מיד אחרי המועד האחרון להגשת הרשימה.
- (ג) לא השיגה רשימה 50% מהמודד לקבלת מנדט, לפי סעיף 67(3) לחוק הבחירות, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה בתוספת 10%.
- (ד) לא הגיש מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש הרשות את מועמדותו כדין ובמועד, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה שקיבל אותו מועמד בתוספת 10% מיד לאחר המועד האחרון להגשת המועמדות.
- (ה) לא קיבל מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, לפחות 20% מהקולות הכשרים של הבוחרים שניתנו בבחירות לראש המועצה או לראש הרשות, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה שקיבל המועמד בתוספת 10%.
15. (א) לא תוציא סיעה או רשימה להוצאות הבחירות סכום העולה על הסכום הגדול מבין אלה:
- פרעון המקדמה  
[תיקון:  
תשנ"ו,  
תשנ"ח(2),  
תשס"ה]
- הגבלת הוצאות  
[תיקון:  
תשנ"ח(2),  
תשס"ה]

(1) סכום העולה על 200% מסכום המימון שהיה מגיע לה על פי סעיף 7(א) אילו זכתה הסיעה במספר מנדטים השווה למספר חבריה במועצה היוצאת ביום הקובע;

(2) סכום העולה על 200% מסכום המימון המגיע לסיעה או לרשימה על פי סעיף 7(א);

(3) סכום העולה על 150% מסכום המימון שהיה מגיע לה על פי סעיף 7(א) אילו זכתה הסיעה או הרשימה בבחירות בשלושה מנדטים;

(ב) סיעה או רשימה שמועמד מטעמן משתתף בבחירות חוזרות, רשאית להוציא בבחירות אלה סכום שלא יעלה על שליש מסכום המימון האמור בסעיף 6 לגבי הרשות המקומית שבה המועמד משתתף בבחירות החוזרות.

(ג) לא יוציא מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, להוצאות הבחירות, סכום העולה על 200% מסכום המימון המגיע לו לפי סעיף 7(א1) או 7(א2) לפי העניין; בבחירות חוזרות לא יוציא מועמד כאמור, סכום העולה על שליש מסכום המימון האמור בסעיף 6 לגבי המועצה האזורית שבה הוא מועמד.

(ד) לענין סעיף זה, אחת היא אם ההוצאה הוצאה בידי סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, או בידי כל אדם אחר הפועל למענם ובזיקה אליהם.

16. (א) לא יקבלו סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, במישרין או בעקיפין, כל תרומה מתאגיד בארץ או בחוץ לארץ.

הגבלת  
הכנסות  
[תיקון:  
תשנ"ד,  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה,  
תשע"ב,  
תשפ"ה]

(ב) לא יקבלו סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, בין בחירות לבחירות, במישרין או בעקיפין -

(1) כל תרומה שלא מתאגיד כאמור בסעיף קטן (א), בסכום או בסכומים העולים על 5,000 שקלים חדשים, מאת אדם ובני ביתו הסמוכים על שולחנו;

(2) כל תרומה מאת אדם שאינו רשום במרשם האוכלוסין המתנהל לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965<sup>12</sup>;

(3) כל תרומה שניתנה בעילום שם; לענין זה, תרומה שניתנה ממי שזהותו ומענו לא נבדקו ולא אומתו בידי מקבל התרומה או מטעמו - כמוה כתרומה שניתנה בעילום שם.

(1ב) סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות יפרסמו את שמות התורמים להם וסכומי התרומות, כפי שיורה מבקר המדינה.

---

12 ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

(ב2) לענין סעיף זה, אחת היא אם התרומה ניתנה לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, או לכל אדם אחר הפועל למענם ובזיקה אליהם.

(ג) על הגבלת הכנסות של סיעת אם יחולו הוראות חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.

(ד) העובר על הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ב1) או סעיף 8ב, לעניין קבלת תרומה אסורה, דינו - קנס בשיעור האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977<sup>13</sup> (להלן - חוק העונשין), או קנס כאמור בסעיף 63 לחוק העונשין, הכל לפי הגדול שבהם.

16א. (א) בלי לגרוע מכל הוראה אחרת בחוק זה, לא תוציא סיעה, רשימה, סיעת בת או רשימת בת בבחירות חוזרות לראש רשות הוצאות למען מועמד ששמו אינו כלול ברשימת המועמדים שהגישה לפי סעיף 35 לחוק הבחירות.

איסור  
הוצאות  
לתמיכה  
במועמד אחר  
[תיקון : התשפ"ג]

(ב) מבקר המדינה רשאי לקבוע כי הוצאה כאמור בסעיף זה היא הוצאה אסורה או תרומה אסורה לפי סעיף 15 או 16, לפי העניין.

17. (א) סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות ימנו להם רואה חשבון לביקורת חשבוניותיהם ומתן חוות דעת כאמור בסעיף 22(ב).

מינוי רואה  
חשבון  
[תיקון :  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה]

(ב) רואה חשבון, שהודעה על מינויו נמסרה לפי סעיף 11(א)(3) או סעיף 12א(א)(2) ונתן הסכמתו לשמש בתפקידו, ימשיך לכהן כל עוד לא מונה אחר במקומו.

13 ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(ג) התפטר רואה חשבון או נבצר ממנו למלא את תפקידו, ימנו סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות רואה חשבון אחר במקומו, תוך שבעה ימים מהיום שנודע להם על כך.

18. (א) על אף האמור בסעיף 17, ברשות מקומית שמספר בעלי זכות לבחור בה, אינו עולה על 5,000, ימנה מבקר המדינה רואה חשבון אחד שיבקר את חשבונותיהן של כל הסיעות והרשימות באותה רשות שאינן סיעות בת או רשימות בת וכן יבקר את חשבונותיהם של כל המועמדים לראש מועצה אזורית באותה רשות ושל כל המועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות, באותה רשות, וייתן חוות דעת כאמור בסעיף 22(ב) לגבי כל סיעה, רשימה או מועמד, בנפרד.

רואה חשבון  
ברשויות  
מקומיות  
קטנות  
[תיקון:  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה]

(ב) שכר רואה חשבון שמונה על פי סעיף זה, ישולם מאוצר המדינה.

(ג) רואה חשבון שמונה לפי סעיף זה, ימשיך לכהן כל עוד לא מונה אחר במקומו.

(ד) לענין סעיף זה, "רואה חשבון" - לרבות עובד משרד מבקר המדינה ועובד המשרד שיצא לקצבה, גם אם אינו רואה חשבון, ובלבד שיש לו, לדעת מבקר המדינה, הכישורים והנסיון למלא תפקיד זה, ולרבות עובד המדינה או עובד המדינה שיצא לקצבה, ובלבד שהוא כשיר לכהן כמבקר פנימי, לפי חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992.<sup>14</sup>

19. (א) רואה חשבון שמונה לפי סעיפים 17 או 18 רשאי לבקש, בכל עת, מנציגים של סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, שאת חשבונותיהם הוא מבקר שימציאו לו ידיעות, מסמכים, הסברים וכל חומר אחר הדרושים לו לצורכי הביקורת.

סמכויות  
רואה חשבון  
[תיקון:  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה]

14 ס"ח התשנ"ב, עמ' 198.

(ב) מי שלא מילא אחר דרישה לפי סעיף קטן (א), דינו - קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין.

20. סיעת אם או רואה חשבון של סיעה או רשימה שאינה סיעת בת או רשימת בת, של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, רשאים בכל עת לבקש ממבקר המדינה חוות דעת אם הוצאה מסוימת או סוג מסוים של הוצאות מהווים הוצאות בחירות; המבקר ישיב לפנייה תוך 14 ימים, ורשאי הוא לתת לתשובתו פרסום בדרך שיקבע.

חוות דעת

[תיקון:

תשנ"ח (2),

תשס"ה]

21. (א) סיעה תחזיק את הכספים המיועדים להוצאותיה ולהוצאות הבחירות שלה בחשבונות הבנק שיוחדו למערכת הבחירות שלה; רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות יחזיקו, החל ביום מסירת ההודעה לפי סעיפים 12 או 12א, את הכספים המיועדים להוצאות הבחירות שלהם בחשבונות הבנק שיוחדו למערכת הבחירות שלהם.

ניהול  
חשבונות

[תיקון:

תשנ"ו,

תשנ"ח (2),

תשס"ה,

תשס"ח (2),

תשע"ט]

(ב) סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות יודיעו בכתב למבקר המדינה על פתיחת כל חשבון בנק כאמור בסעיף קטן (א) תוך שבעה ימים מיום פתיחתו וכן יודיעו בכתב למבקר המדינה על כל שינוי במספר החשבון.

(ג) סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות ינהלו מערכת חשבונות לפי הנחיות מבקר המדינה וירשמו בה, לפי אותן הנחיות, את כל הכנסותיהם, הוצאותיהם או הוצאות הבחירות שלהם, לפי הענין; כן יירשמו הוצאות שהוצאו לפני יום מסירת ההודעה לפי סעיפים 11, 12 או 12א בעד שירותים וטובין שנתקבלו בתקופת הבחירות ובקשר עם מערכת הבחירות והתחייבויות בשל הוצאות בחירות.



(ד) מערכת החשבונות וחשבונות הבנק האמורים יעמדו לביקורת מבקר המדינה, ולענין זה יהיו למבקר המדינה כל הסמכויות שהוענקו לו לגבי גוף מבוקר בחוק יסוד או בחוק או לפיו.

(1ד) הוראות סעיף 28 כג(ד) לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992,<sup>15</sup> יחולו על תרומה באמצעי תשלום כהגדרתו בחוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019 שניתנה לפי חוק זה, בשינויים המחויבים<sup>16</sup>.

---

13 ס"ח התשנ"ב, עמ' 190.

14 סעיף 28 כג(ד) לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992:

(ד) (1) נעשתה תרומה בכרטיס חיוב, רשאי מבקר המדינה, במסגרת ביקורת מערכת החשבונות של המועמד, לדרוש ממנפיק שם ומספר זהות (בסעיף זה - פרטי זיהוי) של בעל הכרטיס ומספר החשבון שלו בתאגיד בנקאי שבו חויבה התרומה, ולדרוש מתאגיד בנקאי פרטי זיהוי של בעל חשבון שבו חויבה התרומה באמצעות כרטיס החיוב כאמור, ושל מורשה חתימה בחשבון.

(2) דרישה כאמור בפסקה (1) תהיה בכתב ותכלול את מספר כרטיס החיוב שבו נעשתה התרומה, ואם היתה הדרישה מתאגיד בנקאי - גם את פרטי הזיהוי של בעל הכרטיס; מנפיק ותאגיד בנקאי ימסרו למבקר המדינה את פרטי הזיהוי המבוקשים, המצויים בידם.

(3) בחוק זה -

"בעל חשבון" - מי שרשום בתאגיד בנקאי כבעל חשבון;

"כרטיס חיוב" - כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986;

"מורשה חתימה" - מי שבעל החשבון ייפה את כוחו לפעול בחשבון, בין אם בעל החשבון הוא יחיד ובין אם לאו, לרבות באמצעות כרטיס חיוב, ובלבד שהוא רשום אצל התאגיד הבנקאי כמי שרשאי לפעול בחשבון;

"תאגיד בנקאי" - כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.

(ה) מבקר המדינה רשאי בכל עת לדרוש מנציגיה של סיעת אם, סיעה, רשימה וכן מנציגיו של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971<sup>17</sup>, בדבר שלמותם או נכונותם של הרישומים במערכת החשבונית או בדבר אופייה או מהותה של הכנסה או הוצאה מסוימת; תצהיר כאמור יכול שיימסר לפי ידיעתם של המצהירים או לפי מיטב ידיעתם, והמבקר רשאי לפי שיקול דעתו, לקבל תצהיר זה כראיה.

דוחות של  
סיעות,  
רשימות  
ומועמדים  
[תיקון :  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה,  
התשע"ח]

22. (א) לא יאוחר מתום חמישה חודשים אחרי הבחירות ימסרו הנציגים של סיעת אם, סיעה, רשימה של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות למבקר המדינה את חשבונותיהם לתקופת הבחירות וכן דו"ח כספי לאותה תקופה; מבקר המדינה רשאי לקבל את החשבונות והדו"ח האמורים גם אם הוגשו באיחור אם הוא סבור כי מן הצדק לעשות כן.

(ב) החשבונות והדו"ח הכספי יימסרו למבקר המדינה בצירוף חוות דעת של רואה החשבון שנתמנה כאמור בסעיפים 17 ו-18 בדבר תקינותם ושלמותם ובדבר ניהול מערכת החשבונות בהתאם להנחיות מבקר המדינה.

(ג) סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא היו להם הכנסות והוצאות יגישו למבקר המדינה תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, על העובדות האמורות ותצהיר זה ייראה כדו"ח כספי לענין סעיף קטן (א).

17 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

דו"ח מבקר  
המדינה  
והשלכותיו  
[תיקון:  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה, תשע"ב,  
התשע"ח,  
התשפ"ג]

23 (א)

לא יאוחר מתום עשרה חודשים אחרי הבחירות ימסור  
מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת דין וחשבון בדבר  
החשבונות האמורים בסעיף 22(א), בהתייחס לחוות הדעת  
של רואה החשבון האמורה בסעיף 22(ב) ובהסתמך על  
בדיקות ובירורים משלימים שמצא לנכון לערוך, ובו  
יציין -

(1) אם סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש  
מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות  
לראש רשות ניהלו מערכת חשבונות לפי הנחיותיו;

(2) אם הוצאות הבחירות של סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות והכנסותיהם בתקופת הבחירות היו בהתאם לאמור בסעיפים 8ב, 15, 16, 16א ו-26(ז).

העתק מן הדין וחשבון יימסר לשר.

(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), מסרו סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות למבקר המדינה את החשבונות והדוח הכספי האמורים בסעיף 22(א), בצירוף חוות דעת של רואה חשבון כאמור בסעיף 22(ב), בתוך שלושה חודשים מיום הבחירות, ימסור מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת את הדין וחשבון האמור בסעיף קטן (א) לעניין אותה סיעה, רשימה או מועמד לא יאוחר מתום תשעה חודשים אחרי הבחירות; ואולם לעניין סיעה או רשימה שהיא חלק מרשימה משותפת יחולו הוראות סעיף קטן זה רק אם שאר הסיעות או הרשימות שהן חלק מהרשימה המשותפת הגישו אף הן את החשבונות והדוח הכספי האמורים במועד האמור.

(ב) ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת רשאית להאריך, לבקשת מבקר המדינה, את מועד מסירת הדין וחשבון האמור בסעיף קטן (א) או (1א).

(ג) לא היה הדין וחשבון חיובי, יורה השר כי היתרה בסך 15% כאמור בסעיפים 7(ב) או 9(ד) לא תשולם.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), ניהלו סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מערכת חשבונות לפי הנחיות מבקר המדינה אך ללא הקפדה מלאה עליהן, או שהחשבונות והדו"ח האמורים בסעיף 22(א) הוגשו למבקר המדינה בהסכמתו באיחור, רשאי מבקר המדינה להמליץ כי ישולם להם חלק מיתרת המימון, בסכום שיקבע מבקר המדינה, בהתחשב באופי החריגה ובהיקפה, במידת האיחור בהגשת החשבונות והדו"ח ובהתחשב בנסיבות מקילות או מחמירות שימצא מבקר המדינה לחריגה או לאיחור.

(ה) מבקר המדינה רשאי להמליץ בפני השר כאמור בסעיף קטן (ד) גם במקרה של חריגה מההוראות בדבר הגבלת הוצאות והכנסות האמורות בסעיפים 15, 16, 16א ו-26(ז).

(ו) השר יורה לשלם סכומים בהתאם להמלצת מבקר המדינה על פי סעיפים קטנים (ד) ו-(ה).

(ז) (1) סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא הגישו את חשבונותיהם או דין וחשבון כספי כאמור בסעיף 22, יחזירו את כל הסכומים שקיבלו לפי חוק זה.

(2) מבקר המדינה יודיע לשר מי הם הסיעות, הרשימות, המועמדים לראש מועצה אזורית והמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא הגישו את חשבונותיהם או את הדוחות הכספיים שלהם, והשר ידרוש מהם, בכתב, להחזיר את כל הסכומים שקיבלו כאמור בפסקה (1).

(ח) כל סכום שיש להחזירו לאוצר המדינה לפי סעיף קטן (ז)(1), יוחזר בתוספת הפרשי העליה של המדד, מן המדד שפורסם סמוך לפני תשלום המקדמה לפי סעיף 10 למי שנדרש להחזיר את הסכום, עד המדד שפורסם סמוך לפני היום שהשר שלח דרישה להחזרת הסכום כאמור בסעיף קטן (ז)(2) (להלן - המדד האחרון). לא שולם הסכום בתוספת הפרשי העליה של המדד כאמור, תוך 30 יום מיום שנשלחה דרישת השר, יווספו לו הפרשים של עליית המדד מן המדד האחרון ועד המדד שפורסם סמוך לפני מועד תשלום הסכום.

(ט) כל סכום שהוספו לו הפרשי עליית המדד כאמור בסעיף קטן (ח), יעוגל לסכום של השקל החדש הקרוב השלם.

(י) כל סכום שיש להחזירו לאוצר המדינה לפי סעיף קטן (ז)(1) ו-(ח), יגבה השר מן הבנק הערב. עלה הסכום שיש להחזירו על סכום הערבות הבנקאית, תחול על יתרת הסכום פקודת המסים (גביה)<sup>18</sup> כאילו היתה מס ויראו כחייבים גם את הנציגים ואת באי כוח סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות.

24. הודעות, הצהרות ותצהירים של המנויים להלן לפי חוק זה יימסרו:  
הודעות,  
הצהרות  
ותצהירים

[תיקון:  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה]

(1) לגבי סיעה - על ידי בא כוחה או ממלא מקומו שנקבעו על פי סעיף 11(א)(1);

(2) לגבי רשימה - על ידי בא כוחה או ממלא מקומו כאמור בסעיף 12(א)(2);

18 חא"י, כרך ב', עמ' 1374.

(3) לגבי מועמד לראש מועצה אזורית - יכול שיימסרו על ידו וגם על ידי בא כוחם של מי שהציעו את מועמדותו לראש המועצה כאמור בסעיף 157 לצו המועצות האזוריות, או בידי ממלא מקומו של בא הכוח האמור ;

(4) לגבי מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות - יכול שיימסרו על ידו וגם על ידי בא כוחם של מי שהציעו את מועמדותו לראש הרשות כאמור בסעיף 5(ג) לחוק הבחירה הישירה, או בידי ממלא מקומו של בא הכוח האמור.

25. הסכומים המגיעים או שניתנו לסיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות לפי חוק זה אינם ניתנים לשעבוד או לעיקול.

מניעת שעבוד ועיקול  
[תיקון :  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה]

26. (א) הוראות סעיפים 11 עד 15 ו-17 עד 23 לא יחולו על סיעת בת או רשימת בת; הוראות חוק זה הנוגעות לסיעה ולחובותיה למעט סעיף 7(ג) יחולו על סיעת אם בכפוף לאמור בסעיף זה ובשינויים המחויבים לפי הענין.

דין סיעת אם  
[תיקון :  
תשנ"ג, תשנ"ו,  
תשנ"ח,  
תשע"ד (2)  
התשע"ח]

(ב) סיעת האם תהיה זכאית לסכומים המגיעים לסיעת בת או לרשימת בת על פי סעיפים 7, 9 ו-10.

(ג) תנאי מוקדם לתשלום לסיעת אם הוא שהיא מילאה במועד האמור בסעיף 11 את חובות הסיעה שנקבעו בו, בשינויים אלה :

(1) אחד לפחות מן הנציגים יהיה חבר הכנסת ועל אחד מהם לפחות תצהיר סיעת האם והוא בעצמו שהוא בקי במשק הכספים של סיעת האם ;

(2) היא תמסור הודעה על אופן תשלום המקדמה לפי סעיף 10(ג)(1) או (2) ;

(3) במקום הודעה לפי סעיף 11(א)(1), תמסור סיעת האם הודעה על סיעות הבת שלה ורשימות הבת שלה ברשויות המקומיות, מספר חבריהן ושמן של החברים ;

(ד) הודעות מטעם סיעת אם יימסרו -

(1) אם היא סיעה מסיעות הכנסת - בידי בא-כוחה על

פי סעיף 25 לחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה

[נוסח משולב], התשכ"ט-1969<sup>19</sup>, או ממלא מקומו ;

(2) אם היא מפלגה - בידי בא-כוחה או ממלא מקומו

שנקבעו כאמור בסעיף 36(ב) לחוק הבחירות.

(ה) השר רשאי לקבל מיושב ראש הכנסת אישור הנתונים

הנוגעים לסיעת אם והדרושים לצורך ביצוע חוק זה.

(ו) (1) עלה סכום המקדמה על התשלום המגיע בהתאם

לסעיף 7, ינכה יושב ראש הכנסת, על פי בקשת

השר, את הסכום החסר מן התשלומים המגיעים

לסיעת האם או למפלגות המרכיבות אותה על פי

חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, ויעביר את כל

הסכום שינוכה לאוצר המדינה. הניכוי האמור

ייעשה בשיעורים שיקבע יושב ראש הכנסת.

(2) זכתה סיעת בת או רשימת בת בלמעלה מ-50%

מהמודד כאמור בסעיף 67(3) לחוק הבחירות אך לא

זכתה במנדט, יופחתו מהסכום החסר האמור

בפסקה (1), סכומים שהיו סיעת הבת או רשימת

הבת האמורות, זכאיות לקבל כמקדמה לפי סעיף

10(א) כאילו היו סיעה בעלת מנדט אחד במועצה

היוצאת ;

(3) התפלגה סיעת אם על פי האמור בסעיף 25(ב1)

ו-(2) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב],

התשכ"ט-1969, ייעשה הניכוי האמור בפסקה (1)

מן התשלומים המגיעים לסיעות החדשות, באופן

יחסי למספר החברים בכל אחת מהסיעות

החדשות.

---

19 ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.



(ז) (1) הוצאות הבחירות של סיעת האם ושל כל סיעות הבת ורשימות הבת שלה למעט הוצאות בבחירות חוזרות ובבחירות חדשות - לא יעלו על 200% מסכום המימון המגיע לסיעת האם;

(2) הוצאות הבחירות החוזרות של סיעת האם ושל כל סיעות הבת ורשימות הבת שלה לא יעלו על שליש הסכום המגיע לפי סעיף 6 בכל הרשויות המקומיות שבהן סיעות בת או רשימות בת שלה משתתפות בבחירות החוזרות.

(3) הוצאות הבחירות החדשות של סיעת האם ושל כל סיעות הבת ורשימות הבת שלה ברשות מקומית מסוימת - לא יעלו על 200% מסכום המימון המגיע לסיעת האם לפי תוצאות הבחירות החדשות באותה רשות מקומית.

(ח) הוצאות הבחירות של סיעות הבת ושל רשימות הבת וכן הכנסותיהן ייראו כחלק מהוצאותיה והכנסותיה של סיעת האם לעניין חוק זה ויירשמו ביחד עם ההוצאות וההכנסות של סיעת האם עצמה במערכת החשבונות שתנהל סיעת האם בהתאם להנחיות מבקר המדינה.

(ט) חובת מינוי רואה חשבון תחול על סיעת האם, ובחוות דעתו יתייחס רואה החשבון במיוחד לשאלה אם ההוצאות וההכנסות של סיעות הבת ורשימות הבת הוצגו כראוי במערכת החשבונות של סיעת האם.

(י) סעיף 13 לא יחול על סיעת אם.

27. (א) הוראות חוק זה בדבר ניהול חשבונות, ביקורת חשבונות, ביקורת מבקר המדינה והגבלת הוצאות והכנסות, יחולו גם על סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא ביקשו מימון להוצאות הבחירות שלהם או שאינם זכאים למימון מחמת שלא מילאו במועד אחר התנאים של סעיפים 11, 12 או 12א.

[תיקון:  
תשנ"ח (2),  
תשס"ה]

(ב) הגבלת ההוצאות של סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, כאמור בסעיף קטן (א), תחושב לפי הוראות סעיף 15 כאילו מילאו אחר התנאים של סעיפים 11, 12 או 12א.

(ג) העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו - קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין.

28. נעברה עבירה לפי סעיפים 16 או 19, בידי סיעת אם, סיעה, אחריות נציגים רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, ייאשם גם כל מי שהוא נציג של אחד הגופים האמורים, כאמור בסעיפים 11(א)(2) ו-12א(א)(1), אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט את כל האמצעים הסבירים כדי למנוע או להפסיק את העבירה.

29. השר ימציא במרוכז למבקר המדינה, לא יאוחר מהיום השלושים אחרי יום הבחירות, העתקים מההודעות שקיבל לפי סעיפים 11(א), 12(א), 12א(א) או 26(ג), וכן רשימה מפורטת של סכומי המקדמות ששולמו לפי סעיפים 10 או 26(ב) לסיעות אם, לסיעות, לרשימות, למועמדים לראש מועצה אזורית ולמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות.

30. (א) מבקר המדינה יקבע הנחיות לסיעות, לרשימות, למועמדים לראש מועצה אזורית והמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות בדבר דרך הניהול של מערכת חשבוניותיהם.

הנחיות וכללים של מבקר המדינה [תיקון: תשנ"ח (2), תשס"ה]

(ב) מבקר המדינה רשאי לקבוע קווים מנחים לרואי חשבון שנתמנו לפי חוק זה, בדבר דרכים ונהלים לבדיקת החשבונות של הסיעות, הרשימות, המועמדים לראש מועצה אזורית והמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות.

(ג) מבקר המדינה רשאי לקבוע כללים בדבר -

(1) דרכי המינוי וביטול המינוי של רואי חשבון של סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות לפי סעיף 18 והתנאים והכשירות למינוי כאמור;

(2) שכרו של רואה חשבון שנתמנה לפי סעיף 18.

31. (הוראות שעה שאינן חלות)

32. (הוראות שעה שאינן חלות)

33. בסעיף 125א(ד) לפקודת העיריות<sup>20</sup>, במקום הגדרת "התפלגות העיריות" תיקון פקודת העיריות סיעה" יבוא:

"התפלגות סיעה" - כל אחד מאלה:

(1) פרישת קבוצה של שניים מחברי מועצה מתוך סיעה שנבחרו בה שלושה חברי מועצה, או פרישת קבוצה של שלושה מחברי המועצה מסיעתם, יהא מספר חבריה אשר יהא, ובלבד שכל חברי הקבוצה מסרו הודעה משותפת בכתב על פרישתם, לראש העירייה;

(2) התפלגות של סיעה שהיא צירוף של סיעות של המועצה היוצאת שנקבעו כאמור בסעיף 25(א) לחוק הבחירות או צירוף של ארגונים שלא היו סיעה במועצה היוצאת או צירוף של סיעה של המועצה היוצאת וארגון כאמור וההתפלגות היא על פי ההשתייכות לאותן סיעות או ארגונים; ובלבד שהסיעה המתפלגת כאמור הגישה לפקיד הבחירות בעת הגשת רשימת המועמדים שלה הודעה בכתב בדבר צירוף של סיעות או ארגונים כאמור בציון ההשתייכות של המועמדים.

---

20 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; התשס"ה עמ' 913.

34. בסעיף 95 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, תיקון חוק הרשויות המקומיות (בחירות) במקום הסיפה המתחילה במלים "מזכיר המועצה ישמור" יבוא "כן ימסור פקיד הבחירות למזכיר המועצה את ההודעה בכתב בדבר צירוף סיעות וארגונים כאמור בסעיף 125א(ד) לפקודת העיריות, אם היתה כזו; מזכיר המועצה ישמור את רשימות המועמדים ואת ההודעות האמורות עד לבחירות הבאות".

35. בסעיף 10 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959<sup>21</sup> - תיקון חוק הבחירות

(א) בסעיף קטן (א), פסקה (2) - בטלה;

(ב) בסעיף קטן (ב) -

(1) פסקה (2) - בטלה;

(2) בפסקה (4), בסופה יבוא "הוראה זו לא תחול בבחירות לכלל הרשויות המקומיות".

36. בסעיף 8(ג) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, אחרי המלים "בחירות לכנסת" יבוא "או בחירות לכלל הרשויות המקומיות". תיקון חוק מימון מפלגות

37. (א) תחילתו של חוק זה, בכפוף לאמור בסעיפים קטנים (ב) עד (ה), ביום קבלתו בכנסת.

(ב)-(ה) (הוראות לענין בחירות 1993).

38. שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי -

(1) ליתן הנחיות, ולקבוע טפסים להגשת הודעות והצהרות מאת סיעות אם, סיעות, רשימות ונציגיהן;

(2) לאצול מסמכיוותיו למפקח הארצי על הבחירות, לפקיד בחירות או לאדם אחר.

אריה דרעי

יצחק רבין

שר הפנים

ראש הממשלה

שבח וייס

עזר ויצמן

יושב ראש הכנסת

נשיא המדינה

21 ס"ח התשי"ט, עמ' 138; התשס"ח, עמ' 265.